

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

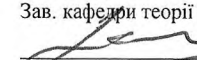
Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

Розробник(и):

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри теорії та історії соціології
 Володимир СУДАКОВ.

Протокол № 14 від « 31 » серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Дослідницькі парадигми в соціальних науках

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма Соціальні технології
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

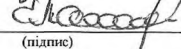
Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни - ознайомити студентів із головними дослідницькими парадигмами, що закріпилися в ході еволюції соціального пізнання; розвинути здатність до методологічної рефлексії.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати основні етапи розвитку соціології, ключові напрямки сучасної соціологічної теорії.
2. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
3. Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна “Дослідницькі парадигми в соціальних науках” є однією із основних у підготовці магістрів-соціологів. Предметом дисципліни виступає методологічна та концептуальна специфіка дослідницьких парадигм в соціології. В ході вивчення дисципліни студенти зможуть розкрити понятійний апарат і методологічну специфіку дослідницьких парадигм; визначити пізнавальний потенціал дослідницьких парадигм в у мовах сучасної дослідницької практики.

4. Завдання (навчальні цілі): ознайомити студентів з основним підходами до класифікації дослідницьких парадигм в соціальних науках.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (зк1)
- Здатність аналізувати соціальні явища і процеси (ск1)
- Вміння самостійно використовувати знання сучасної соціологічної теорії та методології для вирішення завдань прикладних досліджень соціальних спільнот, інститутів, процесів та громадської думки (ск13)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	основні методологічні принципи отримання знання в позитивістській, інтерпретативній, критичній парадигмах	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Аналіз та реферування першоджерел	10
1.2	понятійний апарат і предметну специфіку означених парадигм	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота	10
2.1	визначити пізнавальний потенціал парадигм в дослідницькій практиці	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота	10
2.2	оцінювати евристичні можливості дослідницьких парадигм в пізнанні сучасних соціальних явищ і процесів	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота; практичні завдання (кейси)	20
3	Презентувати дослідницький проект	самостійна робота, презентація	Презентація	30
4	Здійснювати самостійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота	практичні завдання (кейси)	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3	4
Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки (прн2)	+	+		+	+	+
Використовувати знання сучасної соціологічної теорії та методології для вирішення завдань прикладних досліджень соціальних спільнот, інститутів, процесів та громадської думки (прн16)	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на практичних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – 22 балів/11 балів
2. виконання контрольних робіт: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН4 – 20 балів/14 балів (2 роботи по 10 максимальних або 7 мінімальних бали за кожну)
3. виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3, РН4 – 18 балів/11 балів

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит РН1.1, РН1.2, РН2.2 (білет містить два питання) – 40 балів (20 максимальних балів або 12 мінімальних балів за кожне питання білету).
Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: Для студентів, які набрали сумарно за модулі меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:

1. Робота на практичних заняттях з тем 1-6 РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – протягом семестру
2. Кр 1 з теми 1-3, РН 1.2, РН 1.2 – після теми 3
3. Кр 2 з теми 4-6, РН 2.1, РН 2.2 – після теми 6
4. Презентація з дисципліни, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 3, РН 4 – після теми 6

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
1. Методологічні засади парадигмального підходу				
1	«Дослідницька парадигма»: походження і зміст поняття.	2	2	12
2	Можливості та перспективи застосування парадигмального підходу до систематизації соціологічного знання.	4	4	14
3	Критерії систематизації парадигм в соціології: специфіка історичного та методологічного підходів	4	2	14
	<i>Контрольна робота 1</i>		2	
2. Парадигмальний підхід в сучасній соціологічній теорії				
4	Поліпарадигмальний характер сучасного соціологічного теоретизування	4	2	12
5	Альтернативи парадигмальному підходу для опису розвитку та систематизації наукового знання: теорія «дослідницьких програм» І.Лакатоса та «дискурсивної формації» М.Фуко.	4	4	14
6	Актуальність парадигмального підходу для сучасного соціологічного теоретизування	2	2	14
	<i>Контрольна робота 2</i>		2	
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття - 20 год.

Самостійна робота - 80 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Ritzer G., Smart B. Handbook of Social Theory. Thousand Oaks, CA: Sage, 2001. – P. 1-11, 386-394.
2. Девятко И.Ф. Модели объяснения и логика социологического исследования. - М.: , 1996 - С. 35-58, 74-93.
3. Иванов Д.В. Парадигмы в социологии: учеб. пособие. – Омск: Изд-во ОмГУ, 2005. – С. 4-6, 38-66.
4. Ионин Л.Г. Философия и методология эмпирической социологии: Учеб. пособие. - М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2004. – С. 54-93, 127-141.
5. Кун Т. Структура научных революций. - К.: Port-Royal, 2001. - с. 6-14, 186-224.
6. Лакатос И. Методология научных исследовательских программ // Вопросы философии. – 1995. – № 4. – С. 134–154.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд.. - СПб.: Питер, 2002 - С.569-578.
8. Тернер Дж. Структура социологической теории. Пер.с англ.. - М.: Прогресс, 1985 - С. 27-41, 385-416.

Додаткова:

1. Mastermann M. The nature of paradigm // Criticism and Growth of Knowledge / Ed. by I. Lakatos. Cambridge, 1970. - P. 59-90.
2. Wagner D. Theoretical Research Programs. In: Blackwell Encyclopedia of Sociology. Ed. by G. Ritzer. Cambridge, MA: Blackwell: 2006. – P. 4976–4979.

3. Губин О.И. Собираательно-имиджевая модель социологической парадигмы: критический анализ многопарадигматичной социологии Джоржа Ритцера // Вестн. Моск. Ун-та. Сер. 18. Социология и политология. 2011. № 3. – С. 37-54.
4. Дудина В. И. Стратегии метатеоретизирования в социологии // Социологические исследования. - 2017. - № 12. - С. 10-19.
5. Кун Т. Логика открытия или психология исследования? // Философия науки. Выпуск 3. Проблемы анализа знания. - М., 1997. - С. 20-48.
6. Малинкин А. Полипарадигмальный подход в социологии: мнимый выход из мнимой дилеммы // Логос. – 2005. – № 2. – С. 101–116.
7. Романовский Н. Мультипарадигмальная социология – auf Wiedersehen? // Социологические исследования. – 2005. – № 12. – С. 23–32.
8. Соболевська М.О. Соціологічна теорія як дискурсивна формація: обґрунтування можливостей та перспектив дискурсивного підходу до аналізу сучасної соціологічної теорії // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірка наукових праць. – Вип. 19. - Харків: Видавничий центр Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, 2013. – С.51-57.
9. Тощенко Ж. Парадигмы, структура и уровни социологического анализа // Социологические исследования. – 2007. – № 9. – С. 5–16.
10. Ядов В.А. Возможности совмещения теоретических парадигм в социологии // Социологический журнал. – 2003. - № 3 - с.5-19.